

uvigtigt for Spørgsmaalet om Undersøgelserne af de arktiske Egne og for Forsøgene paa at trænge frem mod Polen. Man vil altsaa se, at de Polarfarere, som fra det sibiriske Hav ville søge at trænge frem mod Polen, rimeligvis et eller andet Sted ville blive indesluttede i Isen; men at disse Ismasser af Strømmen ville blive førte ned langs Grønlands Kyst. Det vil derfor ikke være nogen ren Umulighed, at en saadan Expedition, naar dens Færtøj i længere Tid kan udholde Ismassernes Tryk, vil kunne redde sig i Sydgrønland; men den maa i saa Tilfælde være forberedt paa at være flere Aar under Vejs paa denne Fart.

Inden jeg slutter, maa jeg omtale, at det, endnu medens jeg opholdt i Julianehaab, kom til min Kundskab,

at der i flere amerikanske Blade har staaet at læse, at der paa det omtalte Bjørneskind paa Isstykket ved Julianehaab laa et Menneskelig. Inden min Afrejse i September 1884 gjorde jeg mig derfor megen Umage for at faa talt med de tre Kajakmænd, der havde opdaget Bjørneskindet og de øvrige Sager. Det lykkedes mig at træffe de to af disse Grønlændere, og begge forsikrede enstemmig, at de ikke havde set mindste Spor af noget saadant Menneskelig eller havde haft ringeste Formodning om, at noget saadant fandtes paa Isstykket. Denne Efterretning maa altsaa være opfundet i Amerika for at gjøre Fundet mere pikant. Den er fuldstændig greben ud af Luften.

Om Syndfloden,

et Foredrag efter **Eduard Suess** ved **O. Hammerich**.

Ved at undersøge Oldtidens Sagn og hellige Bøger finde man talrige Beretninger om vældige Naturbegivenheder, og mest udbredt hos forskellige Folkeslag er Fortællingen om store Oversvømmelser eller Vandfloder. Slige Oprin, der i kort Tid kunne tilintetgjøre Frugterne af mangeaarig menneskelig Anstrængelse og Flid, have ikke undladt at indprænte sig dybt i den menneskelige Erindring, saa dybt, at Aartusinder efter at Begivenheden indtraadte, vandrer Beretningen derom stadig fra Slægt til Slægt.

Den vældigste af Fortidens Naturbegivenheder, som har fæstet sig i menneskelig Erindring, er den, der kaldes Syndfloden, og som vi alle kjende gennem den gammeltestamentlige Beretning. Den store østerrigske Geolog Eduard Suess har i første Del af sit Værk „das Antlitz der Erde“ søgt, som han siger, „at opsøge det naturlige Grundlag for denne gamle Beretning“. Forsøget er foretaget paa Grundvold af kileskriftlig Text og under Medhjælp af Dr. Paul Haupt fra Göttingen*). — Af denne Undersøgelse skal her gives en kort Fremstilling.

*) Dr. Paul Haupt i Göttingen har nylig udgivet en tysk Oversættelse af den assyriske Kileskriftstext om Syndfloden; men dette Værk er ikke noget selvstændigt Arbejde, kun en Omplantning paa tysk Grund af engelske og franske lærdes Skrifter om dette Æmne. Den assyriske Indskrift om Syndfloden har snart i 15 Aar været kjendt i den videnskabelige Verden. Opdagelsen skyldes den geniale, engelske Gransker *George Smith*, der saa tidlig revs bort fra Videnskaben, i det han 1876 i Aleppo blev et Offer for det usunde Vejrlag i de Egne, han med

Forfatteren slaar først fast, at det atmosfæriske Nedslag kun kan have en underordnet Del i store Oversvømmelser; langt vældigere er den Vandflod, som foraarsages af en Hvirvelstorm, og mest udstrakt den, der skyldes et Jordskjælv. Da Lissabon den 1ste Novbr. 1755 hjemstøttes af en Jordrystelse, var Atlanterhavet i stærk Bevægelse ved Antillerne, og da Simoda i Japan den 23de Decbr. 1854 gik til Grunde ved et Jordskjælv, skylledes Bølgerne højt

utrolig Iver søgte at gennemgranske. Smith kunde allerede 1872 levere en fortløbende Oversættelse af den assyriske Text, som han havde samlet sammen af smaa Brudstykker, der laa spredte omkring i British Museum, og om hvis mærkelige Indhold, før George Smith gav sig til at studere og samle disse højst uanselige Smaastumper, ingen lærd havde haft nogen Anelse, selv ikke de, der aarevis havde syslet med disse Studier. Da Tyskerne kun er lidet kjendte med fremmede lærdes Arbejder, vare de assyriske Studier og de ved dem vundne Resultater længe næsten ukjendte i Tyskland, og først i de allersidste Aar have tyske lærde begyndt selvstændige assyreologiske Studier, ligesom de ogsaa have omplantet de engelske og franske assyriologiske Arbejder paa tysk Grund; men de have med det samme strax villet tillægge sig Fortjenester, som ikke tilkomme dem, i det de gjerne ville gaa og gjælde for de egentlige Opdagere paa disse Omraader. Af denne Grund fortie de systematisk Navnene paa de udmærkede Mænd, hvem Opdagelserne skyldes. Men overalt i Lande, hvor Sandheden er æret, kan den assyriske-babylonske Kileskriftstext om Syndfloden ikke nævnes uden i Forbindelse med George Smiths Navn.

Valdemar Schmidt.

op mod Californiens Kyst. Men rammer Vandfladen den Landstrækning, der er Skuepladsen for Udbrudet, bliver Ødelæggelsen fuldstændig. — Saaledes fortæller en Jagttager om Katastrofen i Callao i Peru den 28de Oktbr. 1746: „Ikke det ringeste Spor vidner om Byens tidligere Udseende, men talrige Sand- og Stendynger vise, hvor den en Gang har ligget; Stedet er forandret til en rummelig Strandbred. Nogle Taarne modstod dog en Tid lang paa Grund af deres stærke Murværk Jordskjælvets Magt; men næppe vare Indbyggerne begyndte at komme sig efter den første Skræk, før Havet pludselig tog paa at stige, og Stigningen voxede efter en saa forfærdelig Maalestok og med et saa voldsomt Tryk, at Vandet — skjönt Callao laa paa et Højdedrag, som tiltager lidt efter lidt efter lidt indtil Lima — rasende trængte frem og i stor Afstand fra Strandbredden dækkede alt med uhyre Bølger, knuste de fleste Skibe, som laa for Anker i Havnen, slyngede de øvrige op over høje Mure og Taarne, drev dem fremad og lod dem staa paa tørt Land et stort Stykke paa den anden Side Byen. Samtidig hermed oprev Vandfloden fra Grunden af alle Huse og Bygningsværker, som den dækkede.“ Af 5,000 Indbyggere overlevede omtrent 200 denne Begivenhed, og slikt har gjentaget sig flere Gange. I Sydamerika have saadanne Vandfloder i nyere Tid været paafaldende. Fidji-Øernes Beboere fortælle om en stor Vandflod, efter hvilken man i mange Aar holdt Fartøjer rede for at kunne redde sig i Tilfælde af en Gjntagelse.

Efter de i de sidste Aar samlede Erfaringer om Vandfloder, fremkaldte af Jordrystelser, mener Suess, at saadanne kun kunne forudsættes paa Øer, eller fladt liggende Kyststrækninger, og i de lavere Egne af store Floddale. Den gængse Opfattelse af den bibelske Text frembyder derfor Vanskeligheder for enhver fysisk Forklaring; thi man kunde ikke indrømme, at en Vandflod, fremkaldt ved Jordrystelse, kunde have ført Noas Fartøj op til Ararats Højde, lige saa lidt som Begivenheden kunde forklares ved meteorisk Nedslag.

Den bibelske Fremstilling bestaar af to Optegnelser, der ere forenede til et Hele, men let kunne adskilles, til Dels paa Grund af nogle forøvrigt underordnede Afvigelser, men hovedsagelig fordi den ene udtrykker Guddommens Navn ved Yahveh, medens den anden bruger Pluralisformen Elohim. At adskille Beretningen i to Dele fremmer dog ikke i nogen væsentlig Grad Erkjendelsen af det forud passerende i Naturen, ligesom det heller ikke har ført til noget Resultat, at man ved skarpsindig Exegese har søgt at paavise, at første Mosebogs Udtryk „Ararats Bjerge“ ikke gjælder Bjærgene i Armenien, der nu gaar under dette Navn; men Bjærgene i et Landskab, om hvis Beliggenhed man ikke véd noget sikkert.

Forfatteren søger nu naa sit foran betegnede Maal ved at fremdrage gamle skriftlige Beretninger fra Mesopotamien.

En babylonsk Præst *Berosus*, der levede mellem Aarene 330 og 260 før Kr., har efterladt fragmentariske Skrifter, hvoraf man længe har vidst, at der i Lavlandet om Evfrat i sin Tid bestod Tradition om en stor Vandflod, en Tradition, som i flere Træk paafaldende stemmer overens med den bibelske Fortælling.

I Følge Berosus, der paakalder de hellige Skrifter, fandt denne store Vandflod Sted, medens Xisuthros, Søn af Otiartes, var Regent. Kronos forkynder Xisuthros i en Drøm, at den 15de i Maanedon Daisios ville alle Mennesker gaa til Grunde i en Vandflod. Han befaler ham at nedgrave de hellige Skrifter i Sippara, Solens Stad, derpaa at bygge et Fartøj, forsyne det med Næringsmidler og gaa om Bord i det med sin Familie og sine Venner samt medtage firføddede og flyvende Dyr. Xisuthros følger Befalingen; Floden indtræder og overdækker Landet, den tager atter af, han lader Fugle flyve ud for at faa Underretning om Tingenes Tilstand, forlader endelig Fartøjet og bereder med sin Familie Guderne et Offer. Xisuthros bliver til Løn for sin Fromhed udkaaret til at bo blandt Guderne, ligesaa hans Hustru, Døtre og Styrmanden. Til Slutning meddeles: „Af Xisuthros' Skib, som blev staaende i Armenien, findes endnu en Del i de kardzeiske Bjerge, og Beboerne afskrabe Jordlaget, hvormed det var klædt paa Ydersiden og bruge det som Amulet mod Sygdomme. Og da de andre vare vendte tilbage til Babylon og atter havde fundet Skrifterne i Sippara, byggede de Stæder og opførte Templer, og saaledes blev Babylon befolket paa ny.“

En Række mærkværdige Opdagelser har nu i den senere Tid bragt en stor Del af den gamle Literatur fra Evfratdalen for Dagen, og derved er der opdaget en ny og udførlig Fremstilling af Syndfloden. Tusinder af Lerskaar, dækkede med Kileskrift, ere, særlig ved ivrige engelske Forskeres Anstrængelser, givne Videnskaben i Hænde; det er Rester fra det kongelige Bibliotek i Ninive*). Skrifterne ere ikke alene af religiøst Indhold, men omfatte de forskelligste Grene af den menneskelige Viden. Den største Del af de fundne Exemplarer blev under *Asurbanipals* Regering (670 f. Kr.) kopieret efter Originalerne i Bibliotekerne i Babylon, Akkad, Ur og andre Stæder. Dette er ogsaa Tilfældet med de Tavler, som her fremdroges. Beretningen om Syndfloden fandtes ikke mellem de Tavler, der handle om Verdens Tilbli-

*) Om dette Bibliotek og dets Indhold, se: *Valdemar Schmidt*, Assyriens og Ægyptens gamle Historie. Kjøbenhavn. 1872—77.

velse, Menneskets Syndefald og Kampen mellem det gode og onde. Den udgjør derimod en Episode i et Epos, der fortæller os om Helten Izdubars Bedrifter og med Rette betegnes som et stort nationalt Værk. I 12 Sange, der utvivlsomt hvile paa historisk Grundlag, beskrives Izdubars Heltebane, som ved Sammenligning med Dyrekredsens 12 Tegn faar en allegorisk Lighed med Solens Bane; i den 11te Sang, efter Dyrekredsens Række svarende til Vandmandens Tegn, indeholdes Beretningen om Syndfloden.

Izdubar har mistet sin Ven Eabani, han er syg og vandrer langt bort til Flodens Munding for at træffe sin Stamfader Hasis-Adra, der er reddet fra Syndfloden, og er bleven bragt derhen af Guderne for at føre et udsødeligt Liv. Izdubar finder ham, udsøger ham om hans vidunderlige Tilskikkelser, og Hasis-Adra fortæller. Hans Fortælling foreligger i flere Oversættelser; Sues indskrænker sig især til at give en Indholdsfortegnelse over den vidtløftige Text, men hvor denne anføres ændret, er Dr. Haupts Oversættelse lagt til Grund. — Indholdet er følgende:

I den ældgamle Stad Surippak ved Evfrat tage de store Guder Beslutning om Syndfloden. Ea, den uransagelige Visdoms Gud, Havets Gud, deltager i Gudernes Raad, og meddeler deres Beslutning til Hasis-Adra, der boede i Surippak. Ea advarer ham og paalægger ham at bygge et Skib paa det tørre Land. Hasis-Adra gjør Modforestillinger, thi han frygter Folkets og de ældstes Spot; men Ea giver ham udførlig Anvisning, forudsiger Vandfloden og paalægger ham at medtage Korn, Gods, Familie, mandligt og kvindeligt Tyende, Slægtninge, tamme og vilde Dyr. Hasis-Adra lover at følge Anvisningen, skjönt ingen endnu har bygget et Skib paa den Maade.

Dernæst omhandles Skibets Bygning og Udrustning. Hasis-Adra samler alle sine værdifulde Ejendele og alle levende Frøsorter. I Skibet lader han alle sine Slægtninge, Tjenestefolkene, de tamme og vilde Dyr stige ind. Den sidste Advarsel kommer til ham ved en Stemme. Han gaar om Bord, lukker det og overgiver Skib og Ladning til Styrmanden Buzurkuagal.

Naturbegivenheden skildres.

Selve Guderne frygte og søge Tilflugt i Himlen hos Guden Anu. Gudinden Istar klager over Menneskenes Undergang; Guderne klage over Dybets Vanddæmoner. Floden tager af. Hasis-Adra gennemsejler Strømmen; døde Legemer drive om. Hasis-Adra bryder ud i Taarer, da han første Gang ser ud af Skibet. Det tørre Land viser sig; Skibet strander paa et Bjærg i Landet Nizir, og der gjøres Ophold i 6 Dage. Hasis-Adra

udsender først en Due, derefter en Svale og til sidst en Ravn. Han forlader Fartøjet med alle sine Ledsagere og bringer et Offer til Guderne, som komme til. Istar hæver de klare Buer paa Himlen og sværger ikke at glemme denne Dag.

Guden Bêl, der har forarsaget Floden, er forbitret over Hasis-Adras Redning. Ea retfærdiggjør sig; den uskyldige skal ikke lide med den skyldige. Vilde Dyr, Sult og Pest skulle hjemsoge Menneskene, men ikke oftere nogen Syndflod. Den tilfredsstillede Bêl stiger ind i Fartøjet, tager Hasis-Adras Haand og lægger den i hans Hustrus, løfter begge op til Guderne og bringer dem hen til Strømmenes Munding.

Af de foranførte indledende Bemærkninger fremgaar, hvilken Betydning for Bedømmelsen af denne store Naturbegivenhed Forfatteren tillægger det Spørgsmaal, om Skuepladsen er et Lavland, maaske den dybere Del af en stor Floddal, eller et Højland.

Izdubar-Digtet indeholder 2 Stedsangivelser: Staden Surippak ved Euphrat, Hasis-Adras Opholdssted, og Bjærgene i Landet Nizir, hvor Fartøjet strandede. At Befolkningen i Surippak var kyndig i Skibsbyggeri, fremgaar i Særdeleshed af Hasis-Adras Frygt for Spotterier over det Skib, han skulde bygge paa det tørre Land. Byen Surippak henlægges af alle Forfattere ved Flodens nedre Løb, noget fjærnet fra Søkysten.

Den daværende Søkyst kan dog ikke være den samme som den nuværende. Det er i høj Grad sandsynligt, at en stor Del af Lavlandet omkring den nuværende Munding først er dannet i de sidste Aartusinder. Allerede Plinius (VI, Kap. 26) bemærker, at paa intet andet Sted sker Landdannelse af en Flod saa hurtig. Alle nyere Skildringer stemme overens herom, dog er det et Spørgsmaal, om det nye Land alene skyldes Flodvandets Aflejring, eller om ikke ogsaa Havet har bidraget dertil ved at trække sig noget tilbage. Af Indskrifter og gamle Beretninger fremgaar det, at Evfrat og Tigris i sin Tid havde selvstændige Munding; men selv om Floderne vare adskilte i hele deres Løb, viser dog Beretningen i Izdubar-Digtet om Hasis-Adra, der af Guderne føres til „Strømmenes Munding“, at de to Floder løb ud i Havet i Nærheden af hinanden. Altsaa — oven for denne senere stedfundne Aflejring ved Floden Evfrat paa et Sted, der nu maa ligge et godt Stykke inde i Landet, laa der allerede paa Syndflodens Tid den ældgamle Stad Surippak.

Ved Betragtningen af de stedlige Forhold gjør Forfatteren opmærksom paa, at der saa vel i Fortællingen om Hasis-Adra, som ogsaa i Berossus' Brudstykker og i Genesis fortælles om Anvendelsen af *Asfalt* til det frelsebringende

Fartøj. Derom fortæller Hasis-Adra: „Jeg saa Sprækker og udfyldte dem med 3 Maal Jordbeg udvendig og 3 Maal Jordbeg indvendig.“ I Genesis VI, 14 staar: „Gjør Dig en Ark af Gophertræ, Rum skal Du gjøre i Arken, og Du skal bestryge den indvendig og udvendig med Beg.“

Ved Siden af Beretningen om Syndflodskibets Overgydelse med Asphalt kan sættes en Oplysning af Jærnbane-Ingeniør Cernik, der for nogle Aar siden rejste i Mesopotamien. Cernik beskriver, hvorledes man i Hit ved Evfrat i en Fart skaffer sig tætte og ret rummelige Fartøjer til Transporten af Nafta. Man nøjes med en raa Kurvefletning uden Køl og med Tamariskpinde til Spanter; Mellemmummene fyldes med Straa og sammenflettede Rør, og hele Baaden forsynes baade ind- og udvendig med et rigeligt Lag Asphalt. Disse Fartøjer ere ikke des mindre i Besiddelse af en forholdsvis god Bæreevne. Ved Evfrat bruger man altsaa endnu den Dag i Dag samme Middel til at skaffe sig vandtætte Fartøjer, som Hasis-Adra brugte for Aartusinder siden. Anvendelsen af Jordbeg til Skibsbygning er en i Ordets strængeste Betydning antediluviansk Skik, som har holdt sig til vore Dage.

Hvad der fortælles om de fysiske Tildragelser ved Syndfloden samler Suess i 3 Grupper: Advarslerne, selve Katastrofen og dens Afslutning.

Advarslerne. Der fremhæves, at alle Advarsler komme fra Ea, Havets vise Guddom. Han var med i Gudernes Raad, da Syndfloden bestemtes, og han forudsagde sin tro Tjener Hasis-Adra den truende Straffedom: „Hør efter Mand fra Surippak, Søn af Ubana-Tutu, forlad dit Hus, byg et Skib; red, hvad Du kan af levende Væsener; de ville tilintetgjøre Livets Frø; bevar Du dit Liv og bring Livsfrø af enhver Art ind i Skibet.“

Af hvilken Art kunne disse Advarsler fra Havets Gud have været? Forfatteren mener, det har været mindre, ved Jordskjælv fremkaldte Oversvømmelser. Havet er gjentagne Gange steget ind over Strandbredden og har derved dæmmet Vandet op i Evfrat, dette har fremkaldt Skræk i den nær Kysten liggende Stad Surippak, og Skrækken har foranlediget den omtalte Forsigtighedsregel. Den sidste Advarsel, der gaar umiddelbart forud for Indstigningen i Skibet, er af en anden Art: „Da nu Solen viste den bestemte Tid, lød en *Stemme*, som sagde: ved Aftentid ville Himlene bringe Fordærvsens Regn.“ — Det er paafaldende, at den ellers saa almindelige Personificering af Naturkræfterne ikke er gennemført her, men at „en *Stemme*“ er indført som talende, som om der her mentes en ganske usædvanlig Ytring af Kraft, maaske et underjordisk Drøn.

Katastrofen. Den vigtigste Del af Skildringen angaar selve Katastrofen, men netop denne Del af det fundne Værk er temmelig ufuldstændig: „Fra Himlens Kilder frembrød Morgenrødens Vande; i sorte Skymasser lod Ramman sin Torden brage, medens Nebo og Sarru gik løs paa hinanden. „Tronstøtterne“ skride frem over Bjærg og Land. Den vældige Pestgud løsgiver Hvirvelvindene. Adar lader uophørlig Kanalerne svulme. Anunnakorne fremkalde Vandfloder fra Dybet. De bringe Jordan til at skjælte ved deres Magt. Rammans Bølgemasse hæver sig indtil Himlen; dets Lys formørkes. Broder vender Ryggen til Broder; Menneskene blive ligegyldige mod hverandre. I Himlen skjælte Guderne af Frygt for Syndfloden og søge Tilflugt i Gud Anus Himmel; som en Hund paa sit Leje krybe de sammen ved Himlens Gitter.“

Suess forklarer nu denne Skildring. Ramman er den vældige Vejrgud. Med de store Skymasser er der fulgt et Tordenvejr, derefter Hvirvelstorme. I det nedre Mesopotamien ere egentlige Storme sjældne, men derimod forekomme Hvirvelvinde hyppig; deres Form minder paafaldende om en Vandhose, men den hvidlige Farve skiller dem fra en saadan. Disse Søjler af hvirvlende Sand og Støv svæve majestætisk frem som Himlens Støtter, og derfra skriver sig rimeligvis Udtrykket „Tronstøtter“. En saadan Hvirvelstorm kan have en voldsom Magt og fremkalde store Ulykker.

Oversvømmelsen fra Kanalerne er fremkaldt ved hæftige Jordrystelser. Anunnakerne ere Afgrundens Aander, de vidtstrakte underjordiske Vandes Aander. De bringe Jordan til at ryste og fremkalde derved Oversvømmelser. Denne Fremtrængen af Vandene fra Jordens Dyb omtales i Genesis VII, 11: „Da kløvedes alle den store Afgrundens Kilder, og Himlens Sluser aabnedes,“ og ligeledes efter Katastrofen VIII, 2: „Og Afgrundens Kilder tilstoppedes, og Skyregnen holdtes tilbage af Himlen.“ Izdubar-Digtet meddeler altsaa virkelig, at Vand er trængt frem fra Jordens Dyb, og i den bibelske Fremstilling er paa to Steder Vandet fra Afgrunden sat i Mod sætning til Regnen fra Himlen.

Herom bemærker Forfatteren, at denne Fremtrængen af store Vandmasser fra Jordens Dyb er en Fremtoning, som paa betegnende Maade ledsager Jordrystelser i store Floders Alluvialomraader. I de unge Aflejringer paa begge Sider af Floder udbreder sig nemlig Grundvandet, og dets Grænse løftes stadig opad, saa at den naar højere end Flodvandet; hvad der ligger under denne Grænse er gjen-nemblødt og bevægeligt, mens Jordbunden oven over er tør og skær. Indtræde nu Jordrystelser i en saadan Egn, da kløves den skjøre Jordbund, og op af Spalterne slynges det klare eller mudrede Grundvand med voldsom

Kraft, snart i store Masser, snart i Straaler af adskillige Alens Højde. En saadan Fremtrængen af Grundvandet og Sammensynken af Jordbunden er indtruffen saa vel i Donaus som Mississippis Alluvier og i endnu højere Grad i Egnen om Nedre-Indus, der ofte har været hjemsoget af Jordrystelser. De Vandfloder, der skrive sig fra Anunnakernes Virksomhed, og „Afrundens kløvede Kilder“, som Genesis omtaler, ere altsaa efter Forfatterens Mening Beviset for, at det, der egentlig er foregaaet, er en Jordrystelse i en bred Floddal; thi det omtalte Fænomen er kun iagttaget i store Grundvandslavninger og vilde paa andre Steder være uforklarligt.

Endnu har der ikke været Tale om selve den store Vandflod; Vandet, Bevægelse i Kanalerne og Grundvandets Fremtrængen lader sig overhovedet kun iagttage før en vidtstrakt Oversvømmelse. „Rammans Bølgemasse hæver sig indtil Himlen.“ Saa snart Floden omtales, stiger den strax op indtil Himlen, og det er ikke Havets Gud Ea, den velvillige Advarer, der nævnes, men Ramman, Vejrguden. Oversvømmelsen med de skumpiskede Bølger er nemlig ej alene fremkaldt af et Jordskjælv, men tillige af en Hvirvelstorm, en *Cyklon*. Pludselige og frygtelige ere de Oversvømmelser, som fremkaldes af saadanne Cykloner. De forekomme kun i Nærheden af Havet, enten paa Øer eller i Lavlandet om Flodmundinger. I en Bredde af flere hundrede Mile nærme Cyklonbølgerne sig Fastlandet, og hvis de stemmes op af en Havsnævring, hæve de sig mere og mere og styrte endelig ind over Lavlandet, ødelæggende alt. Gruopvækkende ere de Følger af Cykloner, man har iagttaget paa de vestindiske Øer og ved de ostindiske Flodmundinger; Tabet af Menneskeliv i en eneste Nat har i et enkelt Tilfælde været anslaaet til 1—200,000. I Reglen ledsages Hvirvelstormen af „syndflodagtige“ Regnskyl, buldrende Torden og Jordrystelser, og det bliver helt mørkt. Som Exempel herpaa ansøer Suess en Beretning fra den preussiske Krigskorvet „Arcona“, der paa Østsiden af Japan overfaldtes af en Hvirvelstorm: „Kl. 8 om Morgenen blev det saa mørkt, at man ikke kunde se Skibets Ender; Hav og Himmel stod i ét, Bølgerne rejste sig lig Mure, og Stormen piskede Vandskummet gennem Luften ligesom en tæt Naaleregn. Hav- og Regnvand flød i Strømme over Dækket og gennem alle Aabninger ned i Batteriet; Vindens og Bølgernes Larmen hørtes ikke mere, alt skjaly og tordnede.“ — Det er Ramman, som hæver Bølgerne til Himlen og slukker alt Lys, saa at selv Guderne flygte op i højere Sferer. Da Rammans Virksomhed skildres umiddelbart efter Anunnakernes, ligger det nær at antage, at omtrent samtidig med Jordskjælvet er en Cyklon fra den persiske Havbugt faret ind over Mesopota-

miens Slette. Det forfærdeligste Uvejr, Nutiden kjender, et Jordskjælv ledsaget af en Cyklon, finde vi netop fremstillet i Hasis-Adra's Beretning som den mindeværdigste Naturbegivenhed i Oldtiden.

Katastrofens Afslutning. Hasis-Adra fortæller: „Sex Dage og syv Nætter beholde Vind, Syndflod og Storm Overhaand. Ved den syvende Dags Frembrud sagtnede Stormen, og Syndfloden, der havde ført en Kamp som en vældig Krigshær, lagde sig. Jeg gjennempløjede Havet, klagende over, at Menneskenes Opholdssteder vare forvandlede til Dynd; som Træstammer dreve Ligene omkring. Jeg aabnede en Luge, og da Dagslyset faldt paa mit Ansigt, fór jeg sammen og satte mig grædende; Taarerne flød ned over mit Ansigt.“

Disse Linjer angive, hvor længe Katastrofen varede. Tidsangivelsen, sex Dage og syv Nætter, er meget kortere end den bibelske og nærmer sig de Erfaringer, man har gjort i Nutiden.

Strandingen. Hasis-Adra fortæller; „Hvorhen jeg end kastede mit Øje, saa jeg et frygteligt Hav; i ingen Retning var Land at se; viljeløs drev Skibet hen til Egnen om Nizir, hvor pludselig et Bjærg standsede det.“ — Der blev Skibet staaende; ved den syvende Dags Frembrud fortælles, at Hasis-Adra udsendte en Due.

En Indskrift om en assyriske Konges Krigtog giver os en Beretning om Landet Nizirs Beliggenhed. Man maa søge det øst for Tigris, omtrent mellem den 35te og 36te Breddegrad. Det er skilt fra Tigrissletten ved en Række af Bjærg, og dets gjennemsnitlige Højde over Havfladen er 1,000 Fod. — Forfatteren antager ikke, at Bjærgene ere blevne overskyllede; men han mener, at Hasis-Adras Fartøj er drevet hen over den store Lavning omkring Tigris og derefter er standset paa Skraaningen af det Bjærgparti, der afgrænser Lavlandet mod Nordøst. Her forlade de frelste Skibet og betræde Bjærgget; Hasis-Adra fortæller nemlig paa et senere Sted: „Jeg oprejste et Altar paa Bjærgets Top.“ — Afgjørende for hele Katastrofen er det, at Fartøjet af Havet drives ind i Landet; var Vandfloden fremkaldt ved Regn, vilde Skibet uden Tvivl være drevet fra Nedre-Evfrat ud i Havet. Oversvømmelsen kan altsaa kun være kommen fra Havet, Regn og Grundvand ere ledsagende Elementer.

De Naturfænomener, som fulgte med den store Katastrofe, ere saadanne, som nu til Dags kun iagttages ved flade Kyster eller i Lavlande omkring store Flodermundinger. Evfratmundingerne have alle Betingelser for, at en saadan Begivenhed kan have fundet Sted dér; at henlægge den her omtalte Katastrofe til nogen anden Flodmunding er uden Grund at fjerne sig fra Traditionen. Disse Omstændigheder saa vel som ogsaa Evfrat-

Egnens Rigdom paa Asfalt ere Oldgranskerne et væsenligt Bevis for, at Syndflodsberetningen i Izdubar-Digtet ikke er et anden Steds fra laant og her lokaliseret Sagn, ligesom ogsaa, at den er Overleveringen om en Begivenhed, som virkelig har tildraget sig i de nævnte Egne af Evfratdalen.

Hasis-Adras Slutningsberetning er af stor Interesse paa Grund af, at den nøje slutter sig til Beretningen i Genesis, nemlig hvad angaar Udsendelsen af Fugle, Adras store Buer, som Gudinden hæver op paa Himlen før sit højtidelige Løfte, og Ea, Havets Gud, der opfordrer Bel til ikke oftere at fremkalde nogen Syndflod.

Ved den første Solstraale, da Hasis-Adra oplukker en Luge, bryder han ud i Taarer, og da han føler sig frelst, ofrer han strax til Guderne. Ved at mindes, hvorledes han trods Mængdens Haan byggede sit Skib, forne Flodens, allerede den Gang gjentagne Stigninger sig til Advarsler fra den velvillige Havgud, og den med alle Farver prangende Regnbue bliver efter et saadant Mørke Tegnet paa Fred i Naturen og Gudernes Forsoning. Alt det vidunderlige i Beretningen opløser sig til Virkningen af de Følelser, som ogsaa nu gribe Menneskehjertet under lignende Forhold, et Vidnesbyrd for, hvor lidt det menneskelige Sind har forandret sig. Og netop ved disse Træk bærer Hasis-Adras Fortælling den gripende Sandheds Præg.

Det religiøse Moment i Syndflodssagnet — den tryk-kende Bevidsthed om menneskelig Afmagt ved Synet af Naturens vældige Kræfter — har gjort, at Overleveringen om denne voldsomme Begivenhed villig er bleven optaget iblandt de forskelligste Folkeslags Myter, og netop paa Grund af Sagnets store Udbredelse er det blevet vanskeligt at bestemme selve Begivenhedens virkelige Udstrækning. Syndflodssagnene træde os i Møde hos flere amerikanske Folkeslag; men de ere dér ofte ledsagede af saa bestemte Enkeltheder fra den bibelske Fremstilling, at Missionærernes Indflydelse er umiskjendelig.

I den gamle Verden findes et Antal Syndflodsberetninger, som kan deles i flere Grupper. Den første Gruppe, den, der staar selve Begivenheden nærmest, dannes af Izdubar-Digtet og Berosus' Brudstykker. Berosus omtaler, hvad Izdubar-Digtet fuldstændig fortier, nemlig Nedgravningen og det senere Fund af Skrifterne i Solstaden Sippara. Det kan ikke afgjøres, om Berosus har øst af en fuldstændigere Kilde end Forfatteren af Izdubar-Digtet, eller om der her er Tale om et senere Tillæg. Man kjender forskellige Kopier af Izdubar-Digtet; de bleve, som før omtalt, tagne paa Befaling af Kong Asurbani-pal af en meget ældre Text, der sandsynligvis er nedskreven mere end to Aartusinder før vor Tidsregning.

Den anden Gruppe bestaar af de to i Genesis sammenslyngede Beretninger, den jahvistiske og elahistiske. Disse Beretningers Overensstemmelse med den første Gruppe fra Advarslerne og Fartøjets Begning indtil Regnbuens Ophævnning paa Himlen er paafaldende. Op-givelserne af Dyrenes Antal og Tidsrummet for Begivenheden ere afvigende, ligesom der heller ikke mangler nogle mindre betydelige Afvigelser. Men den væsentligste og mest betegnende Forskel ligger i, at hele Fremstillingen i Genesis har faaet den Farve, som Traditionen hos et fra Havet afskaaret Folk maatte faa; Styrmanden mangler, og Skibet bliver til en Kasse eller Kiste, en „Ark“. Om de mange Guddomme, som repræsentere Naturkræfterne, er der naturligvis ikke Tale; men i Steden for træder Guddommens personlige Virksomhed frem f. Ex. ved Kassens Tillukning. Gudernes Raadslagning, der gaar forud for Vandfloden, og Eas formildende Tale til Bel, hvorved Naaden atter kaldes frem efter Katastrofen, er i Genesis forvandlet til Jahvens to Enetaler. „For os,“ siger Suess, „er Fremstillingen i Genesis en laant Fremstilling, der dog drejer sig om samme Begivenhed som Izdubar-Digtet“.

En tredje Gruppe danne de ægyptiske Beretninger. Forfatteren bemærker, at Spørgsmaalet, om der hos Ægypterne findes en original Syndflods-Tradition, er af stor Betydning, eftersom Begivenheden ved Nedre-Evfrat indtræder paa en Tid, da den ægyptiske Kultur allerede længe havde været i Blomst, og at Mangelen paa en saadan Tradition kan gjælde som et Bevis for, at Katastrofen ikke har naaet Middelhavsbækkenet. Men den Del af den ægyptiske Mytologi, som kan tages til Indtægt ved en saadan Undersøgelse, viser, at i selve Ægypten er den store Katastrofe ikke indtraadt, og at Mindet om en saadan ikke fandtes hos Folket, selv om kaldæiske Beretninger vare komne Præsterne for Øren.

De hellenisk-syriske Beretninger danne en fjerde Gruppe. Ved disses Sammenligning, siger Suess, maan man ikke overse, at Kysterne langs Middelhavets Østside saa vel i Oldtiden som i den nyere Tid hyppig have været overskyllede af Vandfloder, fremkaldte af Jordrystelser. Under saadanne Omstændigheder er det klart, at der i Hellas fandtes Traditioner om forskellige Vandfloder f. Ex. Beretningen om Ogyges, om Devkalion og om Dardanas. I Særdeleshed blev der til Beretningen om den devkalianske Oversvømmelse knyttet Enkeltheder fra den kaldæiske Overlevering, saa som Frelsen ved en svømmende Kiste, Medtagelsen af Dyr og Udsendelsen af Fugle, navnlig en Due. Den devkalianske Tradition er sat i Forbindelse med den Ceremoni, som aarlig fejredes i Athen til Minde om Oversvømmelsen, i det nemlig Vand

og Honning, tilsat med Mel, bragtes hen til det Jordsvælg, i hvilket Vandfloden skulde være nedstrømmet.

I den syriske Oversvømmelses Beretning findes en fuldständig og mærkværdig Gjentakelse af denne Ceremoni beskrevet; Beretningen henlægger nemlig den devkalianske Oversvømmelse til Egnen om Hierapolis ved Øvre-Evfrat. Templet i Hierapolis er opført af Devkalion ved Siden af den Jordaabning, der optog alt Vandet fra Oversvømmelsen. Til Minde herom bliver der to Gange om Aaret bragt Vand fra Havet ind i Templet, hvorfra det flyder ned i Jordaabningen.

Her har man et godt Exempel paa Mytens Sammenblanding og Overføring fra et Sted til et andet. Syndflodssagnet er fra Nedre-Evfrat ad skjulte Veje vandret til Hellas og derfra, som det synes, tilbage til Øvre-Evfrat. — Ej heller af de hellenisk-syriske Bøger lader det sig paavise, at Begivenheden ved Surippak har strakt sig til Middelhavsbækkenet.

Indiernes hellige Bøger tyde paa, at Traditionen fra Nedre-Evfrat ogsaa er trængt frem til dem, men ikke selve Floden; thi den Omstændighed, at det frelsende Skib strander paa en af Himalajas Toppe viser, at Sagnet er trængt ind fra fremmede Lande og er blevet lokaliseret paa en aldeles naturstridig Maade. Kinesiske Skrifter fortælle ligeledes om en stor og ødelæggende Oversvømmelse; men denne tilskrives nu Hoangho, der

ogsaa senere har anrettet saa store Ødelæggelser, saa at man har kaldet den „Kinas Sorg“.

Suess sammenfatter Resultatet af sine Undersøgelser saaledes:

1. Den under Navn af „Syndfloden“ bekjendte Naturbegivenhed er indtraadt ved Nedre-Evfrat og fremkaldte en udstrakt og ødelæggende Oversvømmelse af Mesopotamiens Lavland.

2. Den væsentligste Grund var et stærkt Jordskjælv i Egnen om den persiske Havbugt, forud for hvilket er gaaet flere mindre Jordstød.

3. Midt under de hæftigste Jordstød er rimeligvis en Cyklon faret frem sønder fra.

4. Traditionerne hos andre Folk berettiger paa ingen Maade til den Paastand, at Vandfloden har naaet ud over det nedre Løb af Evfrat og Tigris, end sige ud over hele Jorden.

Denne Tildragelse, som i Aartusinder har staaet indpræntet i Folkenes Hukommelse, lod fra Oldtidens Bøger Udtryk som „Diluvium“, „Diluvial-Formation“ og „diluviæle Aflejringer“ gaa over i Videnskaben. — Hvad man nu end vil sige om den store Geologs Bevisførelse, kan man ikke nægte, at han derved har lagt stor Skarpsindighed for Dagen, og hans Opfattelse og Fremstilling har ogsaa vakt Opmærksomhed i en Mængde videnskabelige Kredse Verden over.

De arabiske Geografers Kjendskab til Norden,

et Foredrag af H. V. Lund*)

(Hermed Tavle IV.)

Det var Araberne forbeholdt at blive Grækernes Arvetagere og at overlevere den fra dem modtagne Videnskab til den nyere Tid, paa mange Punkter forøget og udvidet. Men jeg behøver næppe at gjøre opmærksom paa, at naar man i denne Henseende taler om Araberne, er det ikke de halvville krigerske og fanatiske Skarør, der med Sværd i Haand bragte Islam ud over store

*) Dette Æmne er tidligere bleven omhandlet af Prof. A. F. v. Mehren i en udførlig Afhandling om „de islamitiske Folks geografiske Kundskaber (Annaler for nordisk Oldkyndighed, 1857). Som efterfølgende vil vise, er dette imidlertid en hel ny Undersøgelse, der i ikke faa Punkter er kommen til et andet Resultat end den højtærede nævnte Forfatters.

Landstrækninger, man her maa tænke paa. Ørkenens Børn kunde aldrig blive Videnskabsmænd. De trak sig snart tilbage til deres Hjemstavn, efterladende blandt de undertvungne Landes Beboere en Surdej, som i mangt og meget blev af overordentlig Betydning for disses hele aandelige Udvikling. Det er under de abbassidiske Kalifer, at Videnskaben ret begynder at blomstre, og i det 2det Aarhundrede efter Hedjra (8de Aarh. e. K.) fremstaar Geografien som en selvstændig Videnskab hos Araberne, vel navnlig fremkaldt ved de store Erobringer og den udstrakte Handel, der mod Øst bragte dem til at kjende den kinesiske By *Hangtscheu-fu*, mod Vest Afrikas Kyst, mod Syd de indiske Øer og mod Nord det nordlige Ishav. I Begyndelsen vove Araberne i Geo-